

Josip Mihaljević

Milica Mihaljević

RAČUNALNO NAZIVLJE

1. Uvod

Iako se hrvatsko računalno nazivlje stalno obogaćuje i izgrađuje te je o njemu napisan velik broj znanstvenih i znanstveno-popularnih radova, disertacija i monografija (Halonja 2008., Halonja i Mihaljević 2003., Halonja i Mihaljević 2006., Halonja i Mihaljević 2009., Halonja i Mihaljević 2012a, Halonja i Mihaljević 2012b, Halonja i Mihaljević 2012c, Halonja i Milković 2005., Mihaljević 1993., Mihaljević 2003. itd.) te je ono obrađeno u mnogim jednojezičnim i dvojezičnim rječnicima (Gams i dr. 1990., Grundler 1991., Štambuk i dr. 1993., Kiš i dr. 1993., Šijak i Lončarek 1993., Rittgasser i Rittgasser 1996., Štambuk i dr. 2000., Kiš 2002., Panian 2005., Kiš 2006., Muraja 2005., Vlaić 2008. itd.), zbog nagloga razvoja u njemu je prisutan i sve veći broj anglizama i posve neprilagođenih engleskih naziva te sve veći broj sinonima za isti pojam i isti engleski naziv. Stoga je iznimno važno stalno nastojanje da se neprilagođeni engleski računalni nazivi zamijene odgovarajućim hrvatskim nazivima i da se sinonimni računalni nazivi normativno vrednuju te da se odredi preporučeni naziv. Međutim, da bismo mogli procijeniti uspješnost određene hrvatske zamjene, treba voditi računa o uklopivosti toga naziva u jezični i terminološki sustav te o zadovoljavanju terminoloških načela (Hudeček i Mihaljević 2012.).

Potreba za takvim pristupom posebno je vidljiva iz činjenice da Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dobiva velik broj upita u kojima se traži savjet koji se odnosi na računalno nazivlje.

Hrvatsko se računalno nazivlje nalazi u rječnicima, udžbenicima, monografijama, priručnicima i znanstvenim radovima. Budući da zasad ne postoji reprezentativni korpus računalnih tekstova ni normativni rječnik ili baza računalnoga nazivlja, pri obradi računalnih naziva služili smo se općim korpusima (katkad uz ogradu u pretraživanju na pojedine izvore) te su dodatno konzultirani terminološki i opći rječnici, znanstveni, znanstveno-popularni i stručni radovi u kojima se analizira računalno nazivlje, jezični savjeti koji se odnose na računalno nazivlje kurikula za predmet Informatika (<http://mzos.hr/datoteke/15->

Predmetni_kurikulum-Informatika.pdf). Pri oblikovanju definicija za računalne nazive najviše smo se koristili ovim informatičkim rječnicima: *Informatički enciklopedijski rječnik: englesko-hrvatski* (Panian 2005.), *Informatički rječnik* (Kiš 2002.). Također smo se katkad koristili školskim udžbenicima, npr. *Informatika 1* (Brođanac i dr. 2014.) i *Informatika/računalstvo 1 i 2* (Ikica i dr. 2013.) te mrežnim stranicama drugih rječnika i enciklopedija koje sadržavaju računalno nazivlje, npr. rječnik na stranici *Technopedije* i rječnik *Merriam-Webster*.

Računalno se nazivlje nalazi i u mnogim bazama koje se izrađuju u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje. U Institutu se izrađuje terminološka baza *Struna* (<http://struna.ihjj.hr/>), u kojoj je obuhvaćeno nazivlje većega broja struka. *Struna* se izgrađuje u suradnji stručnjaka pojedine struke i jezikoslovaca. Nažalost, *Struna* zasad ne obuhvaća računalstvo, a računalno se nazivlje samo u iznimnim slučajevima pojavljuje u nazivlju srodnih struka. Navodimo primjer odziva na upis u tražilicu niza *računal*:

1. slika: Pretraga niza znakova *računal*

računalna grafika	
definicija	digitalna obradba vizualnoga sadržaja
istovrijednice	engleski: computer graphics njemački: Computergraphik francuski: infographie
razredba	polje: geodezija grana: kartografija projekt: Kartografsko-geoinformatički rječnik

2. slika: Natuknica *računalna grafika* u *Struni*

U bazi se nalaze i sljedeće natuknice:

digitalna karta

karta na nosaču pogodnome za računalnu obradbu sa svim podacima i atributima potrebnim za njezin prikaz na zaslonu ili crtalu

digitalni raster

računalni potprogram koji određuje grafičke elemente različitih uzoraka

računalna tomografija

rendgenska dijagnostička metoda stvaranja slike tijela u slojevima s pomoću računala

zapis ETF

računalni zapis za prijenos topografskih podataka

Više se računalnih naziva može naći na portalu *Bolje je hrvatski* (bolje.hr). Zadatak je toga portala da se pronađu hrvatske zamjene za neprilagođene anglizme, među kojima naravno ima i mnogo računalnih naziva. Portal je zamišljen interaktivno, pa korisnici mogu predlagati i nazive za koje smatraju da je potrebno pronaći hrvatsku zamjenu, ali i komentirati nazive koje predlažu djelatnici Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

BOLJE_{JE} HRVATSKI!

e-mail > e-pošta, e-poruka, e-adresa

Engleski naziv *e-mail* tvoren je od predmetka *e*, koji je nastao kraćenjem pridjeva *electronic*, i imenice *mail*, koja znači 'pošta'. Naziv *e-mail* u engleskome ima dva temeljna značenja 'sustav za prijenos poruka s pomoću računala ili terminala spojenih na neku komunikacijsku mrežu' i 'poruka koja se prenosi tim sustavom'. U hrvatskome se jeziku upotrebljava tuđica *e-mail* (ili samo *mail/mejl*) i domaći nazivi *e-pošta*, *elektronička pošta*, *e-poruka*, *elektronička poruka*. (Umjesto pridjeva *elektronički* često se pogrešno upotrebljava i pridjev *elektronski*.) Katkad naziv *e-mail* (ili *mail*) u hrvatskome označuje i adresu e-pošte, tj. *e-adresu*. Stoga u hrvatskome standardnom jeziku treba, ovisno o značenju, naziv *e-mail* zamijeniti nazivima *e-pošta*, *e-poruka* ili *e-adresa*, npr.:

Uveli smo *e-mail*. Uveli smo e-poštu.
 Dobio sam *e-mail*. Dobio sam e-poruku.
 Zapisat ću tvoj *e-mail*. Zapisat ću tvoju e-adresu.

3. slika: Savjet *e-mail > e-pošta, e-poruka, e-adresa* na portalu *Bolje je hrvatski*

BOLJE_{JE} HRVATSKI!

cloud computing > oblačno računalstvo

Engleska riječ *cloud* znači 'oblak'. U nazivlju se odnosi na ono što se odvija mrežom, a u novije se vrijeme odnosi na internet. *Cloud computing* neki stručnjaci s područja informacijskih tehnologija određuju kao mogućnost iznajmljivanja jednoga poslužioca ili više njih te pokretanja različitih aplikacija na njima. Obični će korisnici *cloud computing* definirati kao novi i jeftiniji način uporabe programskih rješenja koja će se unajmljivati prema potrebi, a informatički će ga stručnjaci definirati kao novi poslovni model ili novu tehnološku platformu za smještaj, pokretanje i uporabu informatičke programske podrške. Dosad je potvrđeno nekoliko prijevoda engleskoga naziva: *računalstvo/računarstvo u oblaku*, *računalstvo/računarstvo u oblacima*, *oblačno računalstvo/računalstvo*, *oblakovno računalstvo/računarstvo*. Prednost bismo dali čestomu i kratkomu nazivu *oblačno računalstvo*.

Rasprava

5 Comments Bolje je hrvatski
1 Login

Recommend Share
Sort by Best

JOSIPA KERN · 3 months ago

Predlažem "oblakovno računarstvo" kao prijevod za "cloud computing"

⬆ ⬇ ⬆ · Reply · Share

D.I. · a year ago

Pojam "cloud computing", odnosno "the cloud" (naglašavam određeni član) najbolje bi se i najpreciznije mogao prevesti kao "računalni oblak". Riječ je o složenim i decentraliziranim računalnim sustavima čiji su dijelovi (poznati i kao čvorovi) u pravilu zemljopisno razdruženi i spojeni na Internet kao globalnu mrežu. Za razliku od mnogih sličnih distribuiranih sustava poznatih već desetljećima, računalne oblake karakterizira fleksibilna unutarnja struktura, mogućnost rekonfiguracije i umnožavanja računalnih resursa, otpornost na smetnje, kvarove i zatajenja, sposobnost podjele i seljenja zadatka obrade s jednog čvorovišta na drugo, te načelna neograničenost unutarnje logičke arhitekture računalnog oblaka topologijom fizičke mrežne infrastrukture na kojoj on počiva.

Zašto se "cloud computing" ne može po svome izvornom smislu prevesti kao računalstvo u oblaku, a pogotovu ne kao oblačno računalstvo? Zato što engleska riječ "computing" ovdje ima dva relevantna značenja: jedno je računanje ili izračunavanje, odnosno obrada podataka elektronskim računalima, a u drugom značenju "computing" je znanstvena disciplina o obradi podataka elektroničkim računalima, što uključuje i djelatnost i djelokrug rada s računalima. Međutim, u hrvatskom jeziku jedino značenje riječi "računalstvo" je ovo drugo značenje engleske riječi "computing": znanstvena disciplina o obradi podataka elektroničkim računalima, što uključuje i djelatnost i djelokrug rada s računalima. Kada računalni sustav vrši neku obradu podataka, on na engleskom obavlja computing, a na hrvatskom računanje ili izračunavanje, a ne bavi se proučavanjem znanstvene discipline. Dakle računala se ne bave računalstvom, već računanjem, a računalstvom se bave ljudi.

4. slika: Korisnički prijedlozi uz savjet *cloud computing > računalstvo*

Primjeri još nekih korisničkih prijedloga računalnih naziva navedeni su u 1. tablici.

1. tablica: Korisnički prijedlozi računalnih naziva

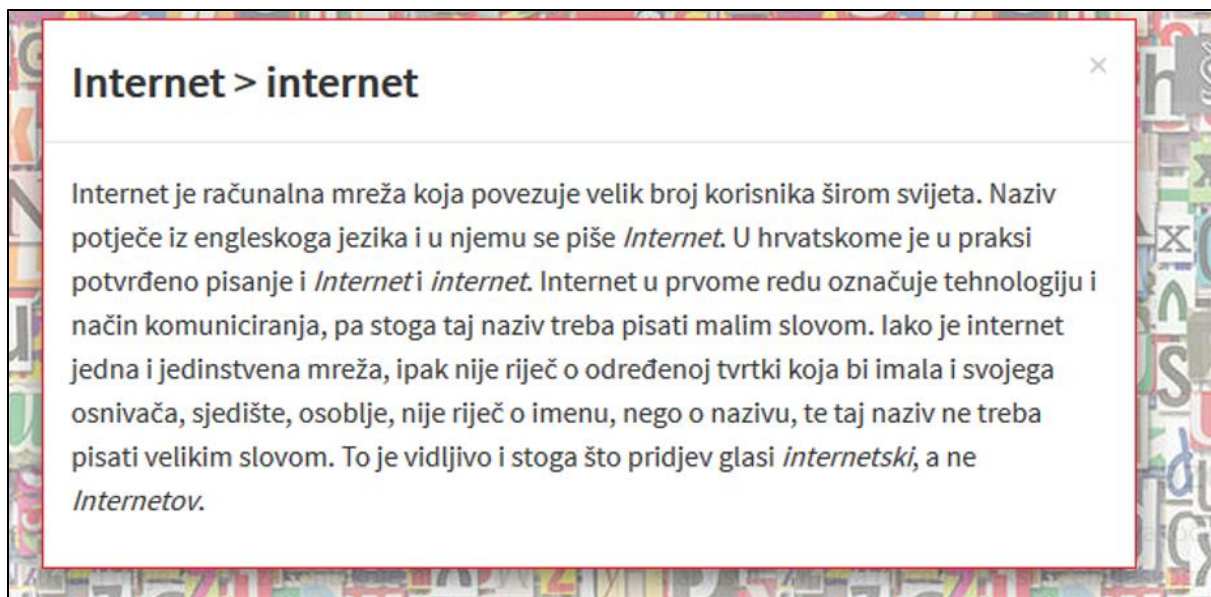
automatic document feeder (ADF)	automatska dostava dokumenata
batch file	datoteka za skupnu obradu
batch file transmission	skupni prijenos datoteka
community menager	koordinator virtualnih zajednica
content managemet system (CMS)	sustav za automatsko posuvremenjivanje
default	zadana/početna vrijednost
font	oblik skupa znakova
front side bus (FSB)	vanjska sabirnica
full backup	potpuna sigurnost kopija
gadget	(pametna) spravica, pijuknik
gateway	pristupnik
hashtag	ključna riječ, opisna oznaka, opisnica, oznaka teme, poveznica oznake, sveoznač
hosting	udomljivanje
incremental backup	konačna sigurnost kopija / prirasna sigurnosna kopija
information technology expert	stručnjak za informacijsku tehnologiju
instant messaging	razmjena poruka u stvarnome vremenu
mail merge	skupno pismo
slide/slajd	kliznica, prikaz, sličica, stranica,
smart phone	mudrofon, mudroglas, pametni telefon
titl	podslav
touch screen	touch screen – dodirnik, dodirni zaslon/ekran/zaslon
viral	virusni
voice over IP	glasovna komunikacija uporabom protokola IP
web-host	udomitelj mrežnih stranica
web-hosting	udomljivanje mrežnih stanica

Temeljem tih prijedloga napisani su i neki savjeti za zamjenu anglizama, pa je to primjer vođene masovne podrške (*crowdsourcing*) u jezičnome normiranju. Navodimo primjer savjeta napisanoga na poticaj korisnika portala:

default > zadana/početna vrijednost

Engleska imenica *default* znači ‘pomanjkanje, propust, ogluha, nedolazak na sud, nenamirenje, neplaćanje, insolventnost itd.’ U tim se značenjima imenica *default* ne pojavljuje u hrvatskome jeziku. U računalnome nazivlju imenica *default* označuje pretpostavljenu, zadanu, početnu vrijednost postavka računalnoga programa ili uređaja. To je ona vrijednost koju što ima prije nego što je korisnik promijeni. U hrvatskome standardnom jeziku bolje je umjesto naziva *default* upotrijebiti naziv *zadana* ili *početna vrijednost*. Taj je naziv bolji od naziva *pretpostavljena vrijednost* zbog njegove višeznačnosti.

U Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje izrađuje se i portal *Jezični savjeti* (jezicni-savjeti.hr), na kojemu se također nalazi i određeni broj računalnih naziva. Navodimo dva primjera:

5. slika: Savjet *Internet > internet*

6. slika: Savjet *adresa e-pošte > e-adresa*

Savjeti s tih izvora uklopljeni su u obradu u *Mrežniku*.

2. Računalno nazivlje u *Mrežniku*

U *Mrežniku* je računalno nazivlje obrađeno u sklopu sljedećih natuknica:

• administracija	• forum	• mikroprocesor	• procesor
• administrirati	• fragmentacija	• mikroprocesorski	• procesorski
• adresa	• grozd	• miš	• program
• alat	• hardver	• modem	• protokol
• alatni	• hiperveza	• modemski	• prozor
• antivirusni	• ikona	• monitor	• pržilica
• atribut	• imenik	• mreža	• računalni
• atributni	• informatički	• naredba	• računalo
• bajt	• internet	• nosač	• sabirnica
• banka	• intranet	• objekt	• simulacija
• baza	• izbornik	• oblačni	• sintaksa
• bit	• jedinica	• oblak	• skener
• brbljaonica	• jezgra	• piksel	• sklop
• CD	• jezik	• pirat	• sklopovlje
• crtalo	• kabel	• pisač	• softver
• crv	• kalkulator	• ploča	• spremište
• čarobnjak	• kartica	• podatak	• spremnik
• čip	• klikati	• podnožje	• sučelje
• datoteka	• ključ	• podrška	• štapić
• digitalizirati	• kompilator	• pokazivač	• tablet
• direktorij	• kompjutorski	• portal	• takt
• disk	• kursor	• poruka	• tipkovnica
• disketa	• lijepiti	• poslužilac	• tražilica
• dokument	• ljuska	• potprogram	• učenje
• DVD	• mapa	• poveznica	• uređivač
• e-adresa	• međuspremnik	• prevodilac	• virus
• ekstranet	• memorija	• pritisnuti	• zaglavlje
• e-poruka	• memorijski	• privitak	

Računalni nazivi označeni su terminološkom odrednicom *inform.* Mnogi su navedeni nazivi višeznačni, a samo u jednome značenju pripadaju računalnomu nazivlju (imaju oznaku *inform.*). U nekim je rječničkim člancima višerječni računalni naziv podnatuknica. Također neki računalni nazivi nose oznaku *tehn.* jer se upotrebljavaju i šire u tehnici.

Pri obradi računalnoga nazivlja u *Mrežniku* vodilo se računa o svim savjetima koji su u vezi s tim nazivljem dani na portalima *Bolje je hrvatski* i *Jezični savjetnik* te brojnim upitima koji se odnose na računalno nazivlje poslanima na adresu jezičnoga savjetnika. Također su pojedine natuknice povezane vanjskom poveznicom na obradu u *Struni*. Pri normiranju računalnih naziva te odlučivanju o tome koji će naziv biti obrađen u *Mrežniku* vodilo se računa o načinima postanka računalnih naziva te o terminološkim načelima.

Hrvatsko računalno nazivlje nastaje na nekoliko načina:

1. Najčešći i najobičniji način postanka hrvatskoga računalnog nazivlja preuzimanje je gotovih engleskih naziva ili internacionalizama s manjom ili većom razinom prilagodbe hrvatskomu pravopisnom i jezičnomu sustavu. Do prilagodbe najčešće dolazi samo na pravopisnoj i to najčešće samo kod starijih računalnih naziva (*bajt*, *hardver*, *softver*) i morfološkoj razini (*zipati*, *ripati*). Danas sve češće susrećemo posve neprilagođene engleske nazive (npr. *freeware*, *shareware*). Dok se uz internacionalizme u *Mrežniku* najčešće ne nalazi nikakva normativna napomena, anglizmi se u normativnoj napomeni upućuju na domaći naziv.

hardver **hardver** im. m. (G hãrdvera, DL hãrdveru, A hãrdver, I hãrdverom; mn. N hãrdveri, G hãrdvērã, DLI hãrdverima)
 razg. inform. **Hardver su svi fizički dijelovi računala.**
 - Za očekivati je i da će proizvođači grafičkih kartica i ostalog igraćeg hardvera posvetiti više vremena razvoju Linux drivera za svoje kartice.
 - Može se instalirati u dvije inačice: 64-bitnoj i, ako nemate kompatibilan hardver, 32-bitnoj.
 - Ovaj seminar omogućit će polaznicima da na ispravan i siguran način instaliraju i konfiguriraju hardver.
 - Hardver i softver koji spaja video, računalnu grafiku i višekanalni zvuk.
Kakav je hardver? kompatibilan, neispravan; mrežni, igraći, serverski; Appleov, IBM-ov
Što se s hardverom može? instalirati ga, konfigurirati ga, prodavati ga, proizvoditi ga, testirati ga, zamijeniti ga
Koordinacija: hardver i aplikacija, hardver i računalo, hardver i softver
SINONIM: sklopovlje **ANTONIM:** softver
 • U engleskome jeziku riječ *hardware* znači 'željezna roba, prodavaonica željezne robe, tehnička oprema, vojna oprema, oružje'. Sastoji se od elementa *hard* (tvrd) i *ware* (roba). Pojavom računala dobila i je i značenje 'svi materijalni dijelovi računala i pratećih uređaja, tj. kućište, čipovi, elektronički sklopovi, kabeli, međuskopovi, tipkovnica, monitor itd.' U tome je značenju ta riječ preuzeta i u hrvatski jezik i to u neprilagođenu liku *hardware* i u prilagođenu liku *hardver*. U hrvatskome je standardnom jeziku umjesto naziva *hardware* ili *hardver* bolje upotrebljavati naziv *strojna/računalna oprema*.
 tvorenice: hardverski
Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search/?q=hardver&search_type=basic

7. slika: Natuknica *hardver* u *Mrežniku*

sôftver **softver** im. m. (G sôftvera, DL sôftveru, A sôftver, I sôftverom; mn. N sôftveri, G sôftverā, DLI sôftverima, A sôftvere)
 razg. inform. **Softver su neopipljivi dijelovi računala, programi koji omogućuju rad s određenim računalni sastavnicama i uređajima.**
 - Komercijalna vrijednost piratskog softvera u 2009. iznosila je 51,4 milijarde dolara.
 - Ako nemate instaliran antivirusni softver, dodatne informacije o sigurnosti i prevenciji virusa potražite na mrežnoj stranici s popisom proizvođača sigurnosnog softvera za sustav Windows 10.
 - Mnogo ljudi ne ažurira softvere i programe na svom računalu uvijek na najnoviju verziju koja ima najbolje mehanizme zaštite.
 - Osobe koje distribuiraju nelicencirani softver ne nude korisničku podršku, a i upute koje dolaze s njime često su nedostatne.
Kakav je softver? besplatan, instaliran, licenciran, zločudan; antivirusni, piratski; Microsoftov
Što se sa softverom može? ažurirati ga, distribuirati ga, implementirati ga, instalirati ga, koristiti ga, razvijati ga
Koordinacija: softver i aplikacija, softver i hardver, softver i oprema, softver i računalo
ANTONIMI: **hardver, sklopovlje**
 • U engleskome je jeziku riječ *software* novotvorenica nastala prema riječi *hardware*, koja znači 'željezna roba, prodavaonica željezne robe, tehnička oprema, vojna oprema, oružje', a pojavom računala dobila i je i značenje 'svi materijalni dijelovi računala i pratećih uređaja, tj. kućište, čipovi, elektronički sklopovi, kabli, međuskopovi, tipkovnica, monitor itd.' Riječ *software* sastoji se od elementa *soft* (mek) i *ware* (roba) i označuje računalne programe, jezike, upute itd. tj. nefizički dio računalnoga sustava. U tome je značenju ta riječ preuzeta i u hrvatski jezik i to u neprilagođenu liku *software* i u prilagođenu liku *softver*. U hrvatskome je standardnom jeziku umjesto naziva *software* ili *softver* bolje upotrebljavati naziv *programska podrška*.
 tvorenice: softverski
Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search/?q=softver&search_type=basic

8. slika: Natuknica *softver* u *Mrežniku*

2. Računalni nazivi nastaju i hrvatskom tvorbom, npr. *browser* – *pretražnik/prebirnik/razglednik*, *chat room* – *pričaonica/brbljaonica*, *link* – *poveznica*, *firewall* – *vatrozid*, *search engine* – *tražilica*.

brbljaonica **brbljaonica** im. ž. (G brbljaonicā, DL brbljaonici, A brbljaonicu, I brbljaonicom; mn. NA brbljaonice, G brbljaonicā, DLI brbljaonicama)
 inform. **Brbljaonica je virtualno internetsko mjesto na kojemu korisnici mogu neformalno razgovarati razmjenjujući poruke.**
 - Djeca mogu eliminirati zabrinutost roditelja tako da prijatelje dovedu doma i jasno pokažu o čemu pričaju na internetskim brbljaonicama, predlaže Kniep.
 - Razgovarajte s djetetom o opasnostima u brbljaonicama (chatovima) na internetu.
 - Većina ih na erotskim portalima i brbljaonicama prosjedi otprilike 12 sati tjedno.
sinonim: *chat razg., chatroom razg., pričaonica*
 • U engleskome je jeziku *chatroom* (ili *chat room*) novotvorenica koja se sastoji od sastavnice *chat*, koja znači 'brbljati, ugodno razgovarati; brbljanje, ugodan razgovor' i sastavnice *room*, koja znači 'soba'. Označuje virtualno internetsko mjesto na kojemu korisnici mogu neformalno razgovarati razmjenjujući poruke. U hrvatskome standardnom jeziku umjesto imenice *chatroom* bolje je upotrebljavati naziv *brbljaonica*.
 Tvorba: brblja-onica,

9. slika: Natuknica *brbljaonica* u *Mrežniku*

3. Hrvatski računalni nazivi mogu nastati i uporabom postojećih riječi u novome značenju. Tu je najčešće riječ o semantičkome posuđivanju, tj. hrvatska riječ ili prihvaćeni internacionalizam pod utjecajem engleskoga jezika dobiva novo, najčešće metaforičko, značenje. Tu možemo razlikovati postupak terminologizacije, pri kojemu se riječ općega jezika terminologizira, dobiva znanstvenu definiciju i ulazi u nazivlje računalne struke, npr. *miš*, *grozd* (*cluster*), *podnožje* (*footer*) i postupak reterminologizacije, pri kojemu se naziv jedne struke ponovno terminologizira u drugoj (računalnoj) struci, dobiva novu znanstvenu definiciju te ulazi u nazivlje računalne struke, npr. *virus*, *klon*.

virus **virus** im. m. (G virusa, DL virusu, A virus, I virusom; mn. N virusi, G virusa, DLI virusima, A viruse)

¹ biol. **Virus je mikroorganizam koji se razmnožava samo u živim stanicama drugih organizama i prouzročuje zarazne bolesti.**

- Kad ih virus gripe ipak napadne, kažu da im cijepljenje nije pomoglo jer je virus vjerojatno bio mnogo jači.
- Virus je izoliran iz fecesa, crijevne sluznice, nosnih prolaza, pluća i slezene, jetre i redovito iz urina.
- U županijskim zavodima za javno zdravstvo danas je počelo cijepljenje protiv pandemijskoga virusa gripe A H1N1.
- U infekciji hepatitisom-B virusi napadaju većinu stanica jetre.

Kakav je virus? mutiran, opak, pandemijski, patogen, smrtonosan; respiratorni; virus gripe

Što virus može? mutirati, napasti, razmnožavati se

Što se s virusom može? izolirati ga, prenijeti ga, prouzročiti ga, širiti ga; cijepiti se protiv njega

Koordinacija: virusi i bakterije, virusi i gljivice; virusi ili bakterije

U vezi s virusom spominje se: cijepljenje, infekcija, širitelj

• U hrvatskome su jeziku ustaljeni prilagođeni nazivi za viruse. Prema pravilu o pisanju stručnih naziva malim se početnim slovom pišu svi jednorječni nazivi te svi višerječni nazivi osim riječi koja je i sama ime ili posvojni pridjev izveden od osobnoga imena, npr. ebola, zika / virus zika, virus Zapadnoga Nila / zapadnonilski virus. U skladu s navedenim pravilom piše se *koronavirus*.

² inform. **Virus je program koji se samostalno umnožava i prouzročuje štetu na računalu.**

- Na računalu zaraženom računalnim virusima ponekad nije dovoljno pokrenuti antivirusni program jer virusi nakon što se i obrišu obično još znaju ostaju u memoriji računala.
- Ovaj virus služi jedino kako bi u potpunosti onesposobio računalni sustav neke kompanije.
- Prvi virusi inficirali su boot sektore na računalnim diskovima te kad bi se takav disk stavio u drugo računalo, i ono bi pokupilo virus.

Kakav je virus? parazitski, računalni, skriptni; makrovirus

Što se s virusom može? izbrisati ga, pokupiti ga razg., prenijeti ga, programirati ga, zaštititi se od njega

Koordinacija: virus i antivirusni program, virus i crv, virus i haker, virus i program, virus i spam, virus i spyware

TVORENICA: **koronavirus**

tvorenice: antivirus, makrovirus, virusni

Struna: <http://struna.ihj.hr/search-do/?q=virus&naziv=1&polje=0#container>

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search/?q=virus&search_type=basic

10. slika: Natuknica virus u Mrežniku

4. Računalni naziv veoma je često višerječan (*cloud computing – oblačno računalstvo, default – početna/zadana vrijednost, softver – računalna/programska podrška, web page – mrežna stranica*). Takvi nazivi mogu biti podnatuknice, npr. *mrežna stranica* podnatuknica je pod natuknicom *stranica*.

mrežna stranica

Mrežna stranica HTML je dokument na mreži kojem se pristupa upisivanjem njegove adrese u mrežnome pregledniku.

- Popis udžbenika nalazi se na početnoj mrežnoj stranici škole.
- Danas, nakon tri mjeseca poučavanja, ona se samostalno služi internetom – pretražuje mrežne stranice i traži prikladan posao.
- Pozivamo vas da za sve daljnje informacije o suradnji pratite naše mrežne stranice.

Kakva je mrežna stranica? institutska, početna, posebna, službena, vlastita

Što se s mrežnom stranicom može? pokrenuti je, posjetiti je, pretraživati je, pratiti je, pregledati je

Koordinacija: mrežna stranica i novine, mrežna stranica i oglasna ploča

U vezi s mrežnom stranicom spominje se: agencija, društvo, časopis, fakultet, institucija, knjižnica, ministarstvo, projekt, škola

• Engleska imenica *web* znači 'paučina, mreža' i u engleskome pripada i općemu jeziku i računalnomu nazivlju, u kojemu je istoznačna s pokratom WWW. U hrvatskome se web upotrebljava samo u računalnome nazivlju i označuje jednu od najkorištenijih internetskih usluga (WWW). Naziv web nalazi se u nizu izraza i kao prvi član polusloženice. Za engleski naziv *web-page* u hrvatskome se upotrebljava hibridna polusloženica *web-stranica*, prilagođenica *vebna stranica*, polusloženica *internet-stranica* te nazivi *internetska stranica* i *mrežna stranica*. Budući da je *mreža* (*web* ili WWW) samo jedna od internetskih usluga, prednost treba dati dobro prihvaćenomu i kratkomu hrvatskomu nazivu *mrežna stranica*.

11. slika: Podnatuknica mrežna stranica natuknice stranica u Mrežniku

5. Engleski su računalni nazivi često pokrate (CAD – *computer aided design*, LAN – *local area network*). U hrvatskome se najčešće pronalazi domaća zamjena za engleski višerječni naziv (*računalno potpomognuti dizajn/oblikovanje, lokalna mreža*), ali se od takvoga naziva ne tvori domaća pokratak, nego se preuzima engleska. U *Mrežniku* nalazi se samo nekoliko pokrata najčešćih računalnih naziva, npr.:

DVD

inform. **DVD je pokrata za digitalni videodisk, medij za kvalitetno pohranjivanje digitalnih podataka.**

- I onda je isto tako logično da kada umetnete neki DVD ili CD u jedinicu taj se ne pojavi u Windowsima.

- *Torinska nadbiskupija, kojoj je povjereno čuvanje Torinskoga platna, danas je dopodne predstavila prvi DVD posvećen Svetomu platnu.*

Kakav je DVD? dvoslojan, jednoslojan; instalacijski, interaktivni, koncertni, piratski

Koordinacija: DVD i CD, DVD i video

Što se s DVD-om može? dobiti ga, objaviti ga, predstaviti ga, presnimati ga, spržiti ga razg., slušati ga,

• Pokrata DVD nastala je prema engleskome nazivu *digital video disc* (u hrvatskome digitalni videodisk) i u hrvatskome se čita de-ve-de. Budući da se pokrata de-ve-de slova te i slog ve i slog de imaju svoj naglasak, na nju se primjenjuje pravilo koje se odnosi na jednosložne imenice muškoga roda, tj. takve riječi imaju dugu množinu, dakle DVD-ovi, a ne DVD-i.

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search/?q=dvd&search_type=basic

12. slika: Natuknica DVD u Mrežniku

Uz pokratu DVD navodi se i jezični savjet koji se odnosi na sklanjanje te pokrate. Taj je savjet preuzet iz *Jezičnoga savjetnika* (jezicni-savjetnik.hr).

Računalni nazivi u hrvatskome jeziku često nastaju na više načina. Tako za jedan engleski naziv u hrvatskome dobivamo sinonimne nizove, npr. *server* – *server*, *poslužitelj*, *poslužnik*, *posluživač*, *opsluživač*, *opslužnik*, *opslužitelj*. U Mrežniku se obrađuje preporučeni naziv, a češće istoznačnice navode se kao mrtvi sinonimi:

poslužilac **poslužilac** im. m. (G poslužioća, DL poslužioću, A poslužilac, I poslužioćem; mn. N poslužioći, G poslužilaca, DLI poslužioćima, A poslužioće)
inform. **Poslužilac je glavno računalo, uređaj ili program u mreži koji upravlja i šalje potrebne podatke ili programe ostalim računalima i uređajima koji su na njega priključeni.**

- Aplikacijski poslužilac s poslovnim logikom nalazi se na mrežnom računalu i prihvaća zahtjeve s radne stanice, određuje koji podatci su potrebni i kako doći do njih.

- IBM plošni poslužilac pod nazivom BladeCenter pravo je rješenje za sve koje muči skupi prostor u podatkovnim centrima i poslužilačkim sobama te visoki računi za struju.

- Sigurnost podataka na putu između računala klijenta i poslužilaca internetskog bankarstva osigurana je uporabom enkripcije.

- Virtualizacija je proces u kojem se poslužioći i aplikacije prenose s fizičkih servera u virtualno okruženje.

Kakav je poslužilac? aplikacijski, datotečni, dedikirani razg., domenski, mrežni, plošni, virtualni; CARNetov, Googleov, IBM-ov

Što se s poslužioćem može? podesiti ga razg., pokrenuti ga, resetirati ga razg., održavati ga

Koordinacija: poslužilac i aplikacija, poslužilac i klijent, poslužilac i mreža, poslužilac i preglednik, poslužilac i računalo; poslužilac ili server

U vezi s poslužioćem spominje se: aplikacija, baza, datoteka, e-pošta, mreža, ustanova

• Imenica *poslužitelj* znači 'osoba koja poslužuje'. Prema toj se imenici tvori i imenica *poslužiteljica*, koja znači 'žena koja poslužuje'. Imenica *poslužilac* istoznačnica je naziva *server* i znači 'računalo koje poslužuje podatcima i programima druga računala'.

Tvorba: posluži-lac,

TVORENICE: poslužilački,

tvorenice: server, poslužitelj

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search/?q=poslužilac&search_type=basic

13. slika: Natuknica poslužilac u Mrežniku

U nazivlju su po definiciji istoznačni oni nazivi kojima se može pridružiti ista definicija i koji imaju istu istovrijednicu na stranome jeziku. Osnovni je razlog usporednoj uporabi istoznačnih naziva činjenica da nazivlje nije usustavljeno ni normirano te da često svaki autor samostalno smišlja nove nazive. Pri sređivanju računalnoga nazivlja treba popisati istoznačne nazive te među njima odabrati jedan naziv, a bliskoznačne nazive razgraničiti (npr. nazive *select/mark/check/choose*).

Pri odabiru preporučenoga računalnog naziva treba uzeti u obzir terminološka načela:

1. Domaći naziv ima prednost pred stranim (pa i pred internacionalizmom), npr. *programska podrška* pred *software*, *izbornik* pred *meni*, *poslužilac* pred *server*, *poveznica* pred *link* itd.

poveznica **poveznica** im. ž. (G poveznice, DL poveznici, A poveznicu, I poveznicom; mn. NA poveznice, G poveznica, DLI poveznicama)
1 inform. **Poveznica je sličica, riječi ili izraz u dokumentu na internetu koje taj dokument povezuju s kojim drugim dokumentom na internetu.**
 - *Podite na stranicu pod nazivom ID Project Management, na kojoj ćete pronaći mnogo korisnih poveznica.*
 - *Rezultati pretraživanja sadržavaju i poveznice na cjelovite tekstove dokumenata, tamo gdje su oni dostupni u elektroničkom obliku.*
 - *Ove web-stranice sadržavaju i poveznice kojima se pristupa drugim mrežnim stranicama nad kojima ZSIS nema kontrolu i nije odgovoran za njihov sadržaj.*
Kakva je poveznica? korisna,
Što se s poveznicom može? uspostaviti je
U vezi s poveznicom spominje se: datoteka, informacija, kod
 • U engleskome se jeziku nazivom *link* označuje sličica ili riječi u dokumentu na internetu koje taj dokument povezuju s kojim drugim dokumentom. Umjesto engleske riječi *link*, koja u hrvatskome pripada samo računalnome žargonu, u standardnome jeziku treba upotrebljavati hrvatski naziv *poveznica*.
SINONIM: hiperveza sinonim: link

14. slika: Natuknica poveznica u Mrežniku

2. Nazivi latinskoga i grčkoga podrijetla imaju prednost pred nazivima preuzetim iz engleskoga, francuskoga, njemačkoga itd., npr. *kompilator* pred *compiler*, *datoteka* pred *file*.

datoteka **datoteka** im. ž. (G datotekā, DL datotēci, A datotēku, I datotēkom; mn. NA datotēke, G datotēkā, DLI datotēkama)
 inform. **Datoteka je organizirani skup podataka koji se obrađuju kao cjelina.**
 - *Nakon što ste preuzeli odgovarajuću instalacijsku datoteku na svoje računalo, pokrenite je dvostrukim klikom miša.*
 - *Kolačići su male tekstne datoteke koje mogu biti privremeno pohranjene na vaš tvrdi disk.*
 - *PDF je najpouzdaniji format datoteke za digitalni tisak.*
 - *Na sličan način možete kopirati datoteke ili ih preimenovati.*
Kakva je datoteka? instalacijska, izvršna, konfiguracijska, systemska, tekstna, zip
Što se s datotekom može? kopirati je, obrisati je, prebaciti je, preimenovati je, spremiti je, učitati je
Koordinacija: datoteka i aplikacija, datoteka i dokument, datoteka i mapa
U vezi s datotekom spominje se: format, preuzimanje, razmjena
 sinonimi: *file* razg.
Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search/?q=datoteka&search_type=basic

15. slika: Natuknica datoteka u Mrežniku

3. Prošireniji naziv ima prednost pred manje proširenim. Međutim, prošireniji engleski naziv nikako ne može temeljem ovoga načela imati prednost u hrvatskome znanstvenom nazivlju. Temeljem ovoga načela daje se npr. prednost nazivu *programska podrška* pred nazivom *programska potpora*, nazivu *poveznica* pred nazivom *poveznik*.

programska podrška inform.
Programska podrška nematerijalni su dijelovi računala, programi koji omogućuju rad s određenim računalnim sastavnicama i uređajima.
 - *Iz ovoga proizlazi da instalacija potrebne programske podrške i njezin rad ne opterećuju znatno računalo na kojem se nalazi sekundarni sustav.*
 - *Da bi korisnik mogao upotrebljavati usluge naše RCS službe, mora imati modem te odgovarajuću programsku podršku.*
 - *Predavanje će pokazati stvarne primjere na iskustvu Sveučilišta Oxford, koji ilustriraju mogućnosti licenciranja programske podrške i baza podataka.*
 • U engleskome je jeziku riječ *software* novotvorenica nastala prema riječi *hardware*, koja znači 'željezna roba, prodavaonica željezne robe, tehnička oprema, vojna oprema, oružje', a pojavom računala dobila je i značenje 'svi materijalni dijelovi računala i pratećih uređaja, tj. kućište, čipovi, elektronički sklopovi, kabeli, međuskopovi, tipkovnica, monitor itd.' Riječ *software* sastoji se od elementa *soft* (mek) i *ware* (roba) i označuje računalne programe, jezike, upute itd. tj. nefizički dio računalnoga sustava. U tome je značenju ta riječ preuzeta i u hrvatski jezik i to u neprilagođenu liku *software* i u prilagođenu liku *softver*. U hrvatskome je standardnom jeziku umjesto naziva *software* ili *softver* bolje upotrebljavati naziv *programska podrška*.

16. slika: Natuknica programska podrška u Mrežniku

4. Naziv mora biti usklađen s pravopisnim i jezičnim (fonološkim, morfološkim, tvorbenim, sintaktičkim) sustavom hrvatskoga standardnog jezika. To je razlog zašto su u hrvatskome standardnom jeziku preporučeni nazivi *internet*, a ne *Internet*, *internetski protokol* a ne *internet-protokol*, *brojčano-slovni znakovi*, a ne *brojčano-slovčani*, *brojčanoslovčani*, *brojčanoslovni*, zašto naziv *operativni sustav* ima prednost pred nazivima *operacijski sustav/sistem* i *operacioni sustav/sistem*, zašto je u hrvatskome jeziku datoteka *oštećena*, a ne *korumpirana* zašto se daje prednost nazivu *poslužilac* pred nazivom *poslužitelj* itd.

internet **internet** im. m. (G interneta, DL internetu, A internet, I internetom)
inform. **Internet je svjetska računalna mreža, računalna mreža kojom se povezuju korisnici računala diljem svijeta.**
- Pacijentima je kontakt s rodbinom i vanjskim svijetom iznimno bitan, a bežični internet im to omogućuje.
- Dakle, nudimo vam novu aplikaciju zbirke propisa (umjesto CD-PZ) koju ćete preuzimati internetom i koja će uvijek biti aktualna.
- Croportala idealan je alat za one koji pretražuju internet u potrazi za svim sadržajima objavljenim u medijima.
Kakav je internet? besplatan brz, siguran; bežični, kabelski, mobilni, satelitski, širokopojasni; Microsoftov
Što se s internetom može? instalirati ga, isključiti ga, koristiti se njime, naručiti nešto preko njega, preplaviti ga, pretraživati ga, pristupiti mu, uključiti ga, uvesti ga
Koordinacija: intranet i internet, računalno i internet, telefon i internet, telefonija i internet, televizija i internet
U vezi s internetom spominje se: bankarstvo, domena, portal, preglednik, stranica, veza, trgovina,
• Internet je računalna mreža koja povezuje velik broj korisnika širom svijeta. Naziv potječe iz engleskoga jezika i u njemu se piše *Internet*. U hrvatskome je u praksi potvrđeno pisanje i *Internet* i *internet*. Internet u prvome redu označuje tehnologiju i način komuniciranja, pa stoga taj naziv treba pisati malim slovom. Iako je internet jedna i jedinstvena mreža, ipak nije riječ o određenoj tvrtki koja bi imala i svojega osnivača, sjedište, osoblje, nije riječ o imenu, nego o nazivu, te taj naziv ne treba pisati velikim slovom. To je vidljivo i stoga što pridjev glasi *internetski*, a ne *Internetov*.
Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihjj.hr/kolokacije/search?q=internet&search_type=basic

17. slika: Natuknica *internet* u *Mrežniku*

5. Kraći nazivi imaju prednost pred duljim, npr. *čip* pred *integrirani krug*. Treba izbjegavati pleonazme *ECTS sustav*, *LCD ekran (zaslon)*, *jezik XML*.

6. Naziv od kojega se lakše tvore tvorenice ima prednost pred onim od kojeg se ne mogu tvoriti tvorenice. To je problem za mnoge hrvatske višerječne nazive. Od riječi *software* lako se tvori pridjev *softverski*, ali se od programska podrška ne može tvoriti pridjev. Ipak, najčešće se pridjev *softverski* može zamijeniti pridjevom *programski*.

čip **čip** im. m. (G čipa, DL čipu, A čip, I čipom; mn. N čipovi, G čipova, DLI čipovima, A čipove)
inform. **Čip je tanka pločica od poluvodičkoga gradiva bez kućišta i bez spojenih izvoda na koju je smješten velik broj povezanih elektroničkih sastavnica.**
- Agencija za komercijalnu djelatnost isporučila je prve količine biometrijskih putovnica koje u svojoj strukturi sadržavaju beskontaktni čip.
- Na utakmicama prvenstva tako ćemo imati priliku vidjeti loptu s ugrađenim čipom koji će signalizirati sudcima je li lopta prešla crtu.
- Čip je dizajniran tako da se može proizvoditi u različitim konfiguracijama, s dvije do osam jezgara.
Kakav je čip? beskontaktni, četverojezgreni, dvojezgreni, memorijski, silicijski, ugrađeni; Intelov
Što se s čipom može? implantirati ga, pohraniti ga, ugraditi ga, usaditi ga
Koordinacija: čip i antena; čip ili film
sinonim: integrirani krug
Struna: <http://struna.ihjj.hr/naziv/cip/9696/#naziv>
Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihjj.hr/kolokacije/search?q=%C4%8Dip&search_type=basic

18. slika: Natuknica *čip* u *Mrežniku*

7. Unutar istoga terminološkog sustava preporučuje se da naziv nema više značenja. Taj je zahtjev nemoguće u potpunosti zadovoljiti, ali se može težiti da se višeznačnost izbjegne u

onim slučajevima u kojima može dovesti do nesporazuma, npr. riječ *monitor* prihvaćena je u hrvatski jezik i razlikuje se od riječi *zaslon*, koja odgovara engleskome nazivu *display* i internacionalizmu *ekran*. Za *browser* se još uvijek nije ustalio naziv *preglednik* iako se sve češće upotrebljava kako bi se *browser* razlikovao od *viewera*, za *browser* se katkad upotrebljava naziv *prebirknik*. Analizom hrvatsko-engleskoga dijela Kiševa rječnika (Kiš 2000.) utvrđuje se da je riječ *sličica* upotrijebljena kao zamjena za ove engleske nazive: *icon*, *pic*, *clipart*, *figure*, *pix*, *clip*, *button*, *picture*, *thumbnail*.

zaslon **zaslon** im. m. (G zaslona, DL zaslona, A zaslon, I zaslonom; mn. N zaslone, G zaslona, DLI zaslona, A zaslone)
 tehn. **Zaslon je elektronička ploha na kojoj se prikazuje slika koju je proizveo elektronički uređaj.**
 - Dodirni zaslon obuhvaća funkcije slušanja glazbe, radija, korištenja navigacije i putnog računala.
 - Treba spomenuti da su savitljivi zaslone posebno pogodni za vojnu primjenu jer su znatno otporniji od današnjih krutih zaslona.
 - Odabrani omjer fotografije može se vidjeti izravno na LCD zaslonu fotoaparata.
Kakav je zaslon? dodirni, LCD, računalni, savitljiv
Što se sa zaslonom može? dodirnuti ga, isključiti ga, prilagoditi ga, uključiti ga
Koordinacija: zaslon i baterija, zaslon i pisač, zaslon i projektor, zaslon i softver, zaslon i tipkovnica
U vezi sa zaslonom spominje se: fotoaparat, mobitel, računalo, razlučivost, televizor
 • Engleska imenica *display* u općemu jeziku znači 'razvijanje, izlaganje, izložene stvari, izložba, sjaj, parada, pokazivanje'. U računalnome nazivlju *display* znači 'ravna elektronička ploha računala na kojoj se prikazuju slike ili tekst'. U tome se značenju taj naziv preuzima i u hrvatski u izvornome ili u pravopisno prilagođenome liku (*displej*). U hrvatskome je standardom jeziku bolje u tome značenju upotrijebiti domaći naziv *zaslon*.
 • Iako se u praksi često zamjenjuju, treba razlikovati značenje naziva *monitor*, *ekran* i *zaslon*. Monitor je elektronički uređaj dok istoiznačni nazivi *ekran* i *zaslon* označuju samo elektroničku plohu na tome uređaju.
SINONIM: ekran
 sinonim: *display* razg.
Struna: <http://struna.ihj.hr/search-do/?q=zaslon&naziv=1&polje=0#container>
Hrvatski terminološki portal: <http://nazivlje.hr/search/?q=zaslon>
Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search/?q=zaslon&search_type=basic

19. slika: Natuknica *zaslon* u *Mrežniku*

8. Nazive se ne smije bez valjana razloga mijenjati, stoga prihvaćeni naziv *programska podrška* nije dobro naknadno zamjenjivati nazivom *programska potpora* iako se u općemu jeziku riječ *podrška* smatra rusizmom i preporučuje njezina zamjena riječju *potpora*.

9. Naziv ima prednost ako odgovara pojmu kojemu je pridružen i odražava svoje mjesto u pojmovnome sustavu, tj. ako zadovoljava načelo sustavnosti. Naziv se ne smije uvoditi samostalno, nego treba zajedno normirati sve nazive istoga semantičkog polja, posebno sve istoredne nazive. To je jedan od razloga zašto u hrvatskome nije prihvaćen naziv *suosnik* za *koaksijalni kabel* iako je svojedobno tu riječ časopis *Jezik* proglasio riječju godine. Slični se prijedlozi nisu pojavili za druge vrste kabela.

kábel **kabel** im. m. (G kábela, DL kábelu, A kábela, I kábelom; mn. N kábeli, G kábělā, DLI kábelima, A kábela)

¹ tehn. **Kabel je izolirani vod koji služi za prijenos i raspodjelu električne energije ili telekomunikacijskih signala.**

- S obzirom na to da su optički kabeli idealni način za prijenos informacija velikim brzinama, za očekivati je onda i njihovu daljnju popularizaciju i sve veće korištenje.

- Standardni HDMI kabel povezuje računalo s televizorom, što omogućuje trenutno prikaz sadržaja s laptopa na TV ekran.

- Silikonski kabel dužine 2 m omogućuje korisnicima sigurno i jednostavno povezivanje uređaja.

Kakav je kabel? antenski, elektrini, energetski, mrežni, optički, produžni, spojni, strujni, svjetlovodni, telefonski; HDMI, USB, s-video

Što se s kabelom može? iskopčati ga, kupiti ga, prikopčati ga, spojiti ga, zamijeniti ga

Koordinacija: kabel i adapter, kabel i antena, kabel i konektor, kabel i mreža, kabel i punjač, kabel i vod, kabel i žica

U vezi s kablom spominje se: dužina, napajanje, struja

Struna: <http://struna.ihj.hr/search-do/?q=kabel#container>

² **Kabel je čvrsto debelo uže izrađeno od spletenih čeličnih žica koje se koriste u izgradnji te za privezu brodova i vuču vozila.**

- Metalni kabel naširoko se koristi u različitim područjima: rudarstvo, preradu nafte, graditeljstvo, riječni i pomorski promet i mnoga druga područja.

- Čeliči kabel preporučuje se za široku primjenu u različitim uređajima za podizanje, od ručnih podizača do dizalica, za dizanje i pomicanje opterećenja, dijelova i konstrukcijskih elemenata.

- Ovisno o izvedbi, čelični kabel ima različitu fleksibilnost i omjer rastezanja.

Kakav je kabel? dugačak, kratak; vučni; s pojedinačnim ležajem, s dvostrukim ležajem, s trostrukim ležajem

Što se s kabelom može? pričvrstiti ga

Koordinacija: kabel i stup

• Pri tvorbi oblika imenice *kabel* često se griješi. Nominativ množine imenice *kabel* glasi *kabeli* jer se u hrvatskome standardnom jeziku glasovna promjena nepostojani e provodi samo u kajkavskim prezimenima i toponimima. Stoga elektronički uređaji imaju kabele, a vodu nosimo u kablovima.

Kolokacijska baza hrvatskoga jezika: http://ihj.hr/kolokacije/search/?q=kabel&search_type=basic

20. slika: Natuknica kabel u Mrežniku

3. Zaključak

O hrvatskome računalnom nazivlju možemo zaključiti:

1. Računalno je nazivlje dobro proučeno u hrvatskome jeziku u radovima, monografijama i studijama.
2. Računalno nazivlje obrađeno je u deskriptivnim terminološkim rječnicima, a temeljno je računalno nazivlje obrađeno i u normativnim općejezičnim rječnicima.
3. Računalno nazivlje posebno je zanimljivo jer temeljno računalno nazivlje ulazi u rječnik svakoga govornika hrvatskoga jezika i tako bitno utječe na opći jezik.

Računalno nazivlje brzo se razvija i u hrvatskome jeziku ima velik broj neprilagođenih anglizama koji pripadaju računalnome nazivlju.

Analizirajući obradu računalnoga nazivlja u *Mrežniku* možemo zaključiti:

1. S računalnim je nazivljem često povezan neki normativni problem, pa se često u obradi nalazi i normativna napomena.
2. U *Mrežnik* se u polje *normativna napomena* često unose već izrađeni jezični savjeti za učenike i odrasle izvorne govornike hrvatskoga jezika.

poveznice	modul
struna.ihj.hr	za odrasle 10 000
bolje.hr	
jezicni-savjeti.hr	za djecu 3000
hrvatski u školi	

3. Računalni nazivi nastaju na više načina i često za isti pojam i engleski naziv u hrvatskome postoji sinonimni terminološki niz ili par. Ti se nazivi navode u rubrici sinonimi čak i ako nemaju svoju natuknicu.
4. Pri normiranju računalnoga nazivlja i obradi preporučenoga naziva u *Mrežniku* treba voditi računa o terminološkim načelima.

Izvori i literatura

- Brođanac, Predrag i dr. 2014. *INFORMATIKA 1: udžbenik informatike u prvom razredu prirodoslovno-matematičke i opće gimnazije te drugom razredu klasične i jezične gimnazije*. Školska knjiga. Zagreb.
- Gams, Matijaž i dr. 1990. *Računarski rječnik (englesko-hrvatski, hrvatsko-engleski)*. Naprijed. Zagreb.
- Grundler, Darko. 1991. *Mali leksikon osobnih računala*. KAP. Zagreb.
- Halonja, Antun. 2008. Nacrt za rječnik hrvatskoga računalnog žargona. *Filologija* 50. 13–37.
- Halonja, Antun; Mihaljević, Milica. 2003. Nazivlje računalnih mreža. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 29. 87–101.
- Halonja, Antun; Mihaljević, Milica. 2006. Nazivlje bežičnih računalnih mreža. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 32. 87–108.
- Halonja, Antun; Mihaljević, Milica. 2009. Računalni nazivi s elementom -ware u hrvatskome i engleskome jeziku. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 35. 111–139.
- Halonja, Antun; Mihaljević, Milica. 2012a. Nazivi sa sastavnicom e- u hrvatskome jeziku. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 38/1. 55–86.
- Halonja, Antun; Mihaljević, Milica. 2012b. Novotvorenice u računalnome nazivlju. *Jezik* 59/3. 87–94.
- Halonja, Antun; Mihaljević, Milica. 2012c. *Od računalnoga žargona do računalnoga nazivlja*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
- Halonja, Antun; Milković, Alen. 2005. *Hacker, cracker i lamer – u čemu je razlika?*. *Jezik u društvenoj interakciji*. Ur. Stolac, Diana; Ivanetić, Nada; Pritchard, Boris. Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. Zagreb – Rijeka. 205–213.
- Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2012. *Hrvatski terminološki priručnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Ikica, Zoran i dr. 2013. *Informatika/računalstvo 1 i 2*. Pro–Mil. Zagreb.
- IT Dictionary for Computer Terms and Tech Definitions*. 2020. Techopedia. www.techopedia.com/dictionary (pristupljeno 20. studenoga 2020.).
- Kiš, Miroslav. 2002. *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski informatički rječnik*. Naklada Ljevak. Zagreb.
- Kiš, Miroslav. 2006. *Informatički rječnik za školu i dom (englesko-hrvatski)*. Andromeda. Rijeka.
- Kiš, Miroslav; Buljan, Joško; Vuković, Sanja; Ozren, Anić. 1993. *Englesko-hrvatski informatički rječnik s računalnim nazivljem*. Školska knjiga. Zagreb.
- Merriam-Webster Dictionary*. www.merriam-webster.com (pristupljeno 20. studenoga 2020.).
- Mihaljević, Milica. 1993. *Hrvatsko računalno nazivlje*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.

- Mihaljević, Milica. 2003. *Kako se na hrvatskome kaže WWW?*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
- Muraja, Damir. 2005. *Leksikon računalnih pojmova*. Muraja. Velika Gorica.
- Panian, Željko. 2005. *Informatički enciklopedijski rječnik*. Jutarnji list. Zagreb.
- Rittgasser, Stefan; Rittgasser, Jutta. 1996. *Njemačko-hrvatski računalni rječnik*. Školska knjiga. Zagreb.
- Šijak, Andrija; Lončarek, Darko. 1993. *Informatički rječnik*. Varteks. Varaždin.
- Štambuk, Anuška i dr. 1991. *Rječnik elektronike (englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski)*. Logos. Split.
- Štambuk, Anuška i dr. 2000. *Englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski elektronički rječnik s definicijama*. Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu. Split.
- Vlaić, Zdravko. 2008. *Englesko-hrvatski rječnik elektroničkog nazivlja*. Graphis. Zagreb.